

Scenariusz zajęć wychowawczych

Temat: Prawa dziecka – jak znajomość własnych praw może pomóc w świadomym z nich korzystaniu?

Komentarz do zajęć: scenariusz zajęć można wykorzystać w pracy z dziećmi w klasie, świetlicy szkolnej, bibliotece

Autor: Ewa Nowak

Uczestnicy: dzieci z klas II - III uczęszczające do świetlicy szkolnej

Czas zajęć: 60 minut

Cele zajęć: *Uczeń*

- prezentuje własne zdanie,
- uzasadnia swoją wypowiedź,
- ma świadomość swoich praw,
- rozpoznaje prawo po opisie,
- wyjaśnia znaczenie wybranych praw,
- dokonuje wyboru najważniejszych praw,
- argumentuje swój wybór,
- rozumie, że wszyscy ludzie mają równe prawa,
- poszukuje sposobów wymagania poszanowania swoich praw,
- układa i prezentuje krótką wypowiedź graficzną,
- współpracuje w grupie,
- wypowiada się na temat odbytych zajęć.

Metody i techniki pracy:

zabawa integracyjna „Grupowy wywiad”, dyskusja, zabawa „Puzzle”, praca w grupach, praca z tekstem – rozwiązywanie problemów, tort decyzyjny, prezentacja, zabawa ruchowa z balonikami, rozmowa, ekspresja twórcza – rysowanie pisakami, ewaluacyjna „Kciuk”.

Środki dydaktyczne:

pudełko, puzzle w kilku zestawach, tekst wiersza „Prawa dziecka” M. Brykczyńskiego, zestawy materiałów dla 6 grup (które zawierają: jedno wybrane prawo dziecka oraz sześć fragmentów wiersza „Prawa dziecka”), koła o średnicy 40 cm dla każdej grupy, instrukcje do ćwiczenia (tort decyzyjny), tekturki w formacie A4, pisaki, balonik dla każdego dziecka, płyta z dowolną muzyką w szybkim tempie, odtwarzacz CD.

TOK ZAJĘĆ:

Faza wprowadzająca:

Sprawy organizacyjno - porządkowe:

- sprawdzenie obecności,
- przedstawienie celu i formy zajęć.

1. Zabawa „Grupowy wywiad” – poznanie się, integracja, wprowadzenie tematu. Nauczyciel zaprasza uczniów do zabawy w kręgu i zadaje pytania. Każdy po kolei odpowiada, np.: Jaki jest twój ulubiony kolor? Jakie zwierzę chciałbyś hodować w domu? Gdzie chciałbyś pojechać, gdyby ktoś mógł spełnić twoje marzenia? Z kim najbardziej lubisz spędzać czas? Co najbardziej lubisz robić? Zabawę kończy pytanie: Jakie swoje prawo lubisz najbardziej?

Przebieg zabawy: Uczniowie siedzą w kręgu i po kolei odpowiadają na pytania zadawane przez nauczyciela. Przy ostatnim pytaniu, w razie potrzeby otrzymują wyjaśnienie pojęcia i pomoc nauczyciela.

2. Dyskusja wokół twierdzenia: „Dzieciom prawa nie są potrzebne”. Nauczyciel podaje problem: czy uczniowie zgadzają się ze zdaniem, że dzieciom niepotrzebne są prawa. Prosi o uzasadnianie wypowiedzi.

Faza realizacyjna:

1. Zabawa „Puzzle” – podział uczniów na grupy. Nauczyciel zaprasza uczniów do zabawy w puzzle, które wcześniej przygotował. Puzzle stworzone są z pociętych kartek, na których znajdują się obrazki z np. prawami dziecka (załącznik nr 1). Liczba zestawów odpowiada potrzebnej nam liczbie grup, a każdy obrazek jest podzielony na tyle części, ilu członków ma liczyć grupa. Po dokonaniu podziału nauczyciel zaprasza grupy do zajęcia miejsc przy stolikach.

Materiały: pudełko, puzzle w kilku zestawach, których skompletowanie wskaże skład grup.

Przebieg zabawy: Każdy uczeń losuje z pudełka jeden element układanki. Dzieci, których puzzle pasują do siebie tworzą grupę.

2. Praca z tekstem wiersza „Prawa dziecka” M. Brykczyńskiego – rozwiązywanie problemu. Nauczyciel zaprasza do wysłuchania wiersza, głośno odczytuje jego treść (załącznik nr 2). Rozdaje grupom materiały do pracy (załącznik nr 3). Podaje problem do rozwiązania: Określić, jakie prawo opisuje wybrany fragment wiersza. Wyjaśnić znaczenie prawa.

Materiały: zestawy materiałów dla 6 grup, które zawierają: jedno wybrane prawo dziecka oraz sześć fragmentów wiersza „Prawa dziecka” M. Brykczyńskiego, pisaki.

Przebieg ćwiczenia: Uczniowie w grupach otrzymują fragmenty wiersza zapisane na paskach papieru oraz nazwę jednego z praw dziecka. Analizują treść i dokonują wyboru fragmentu wiersza, który ich zdaniem najlepiej opisuje przydzielone zespołowi prawo. Prezentują efekty pracy.

3. Które prawa są dla Ciebie najważniejsze? – tort decyzyjny. Nauczyciel zachęca uczniów do dokonania oceny i podjęcia grupowej decyzji. Rozdaje uczniom materiał do pracy (załącznik nr 4).

Materiały: koła o średnicy 40 cm dla każdej grupy, instrukcje do ćwiczenia, pisaki.

Przebieg ćwiczenia:

- Uczniowie w grupach pracują wg instrukcji: Spośród poznanych praw dziecka wybierzcie, waszym zdaniem, najważniejsze. Następnie uporządkujcie je stosując hierarchię ważności tzn. przydzielcie każdemu z praw odpowiedni kawałek tortu. Na poszczególnych kawałkach „tortu” napiszcie nazwę prawa.
- Uczniowie oceniają, jak ważne są poszczególne prawa i przydzielają im odpowiednią ilość miejsca na torcie zaznaczając większy lub mniejszy kawałek tortu, określając w ten sposób, które z praw są dla nich najważniejsze.
- Przedstawiciele grup prezentują efekty pracy i uzasadniają wybór grup.

4. „Zabawa z balonikami” – przestrzeganie praw jednostki.

Nauczyciel zaprasza uczniów do zabawy z balonikami. Wyznacza miejsce, omawia zasady i włącza muzykę na rozpoczęcie zabawy. Po zakończeniu inicjuje rozmowę na temat przebiegu zabawy, zaistniałych podczas niej różnych sytuacji, które prowadziły do przestrzegania praw każdego dziecka do zabawy lub do łamania tych praw. Rozmowa prowadzi do konkluzji, że „Moje prawa nie mogą naruszać praw drugiego człowieka!”.

Materiały: balonik dla każdego dziecka, płyta z dowolną muzyką w szybkim tempie, odtwarzacz CD.

Przebieg zabawy: Uczniowie poruszają się w rytmie muzyki, w szybkim tempie po sali z balonem w rękę, na krótką chwilę mogą się popychać, ścisnąć, potrącać (kilka balonów ma pęknąć). Po zabawie dzielą się wrażeniami.

5. „Znak ostrzegawczy” – chronimy swoje prawa.

Nauczyciel inicjuje rozmowę z uczniami: Jakie twoje prawa nie są respektowane? Kto ich nie przestrzega? Jak można przekonać innych, żeby szanowali nasze prawa?

Nauczyciel zaprasza uczniów do wykonania znaku ostrzegawczego, który będą mogli pokazać osobie łamiącej ich prawa. Omawia zadanie zwracając uwagę na formę graficzną znaku i jego treść. Odwołuje się do znanych uczniom przykładów (lizak policyjny – tarcza do zatrzymywania pojazdów, żółta lub czerwona kartka sędziego w meczu piłkarskim), podkreśla, że znak ma być indywidualny i ma być po nim widać do kogo należy.

Materiały: tekturki w formacie A4, pisaki.

Przebieg ćwiczenia: Uczniowie po chwili refleksji rysują swoje indywidualne znaki ostrzegawcze. Po zakończeniu prezentują efekty pracy, omawiając, co narysowali.

Faza podsumowująca:

„Kciuk” – samoocena uczniów, ewaluacja zajęć.

- Nauczyciel zaprasza uczniów do kręgu na podsumowanie zajęć – „Kciuk w górę, kciuk na bok, kciuk w dół”. Omawia znaczenie możliwych do użycia gestów i zachęca dzieci do zamknięcia oczu. Zadaje pytanie i poprosi, aby na hasło „start” wszyscy wyciągnęli przed siebie rękę z odpowiednio skierowanym kciukiem.
- Pytania: Jak oceniasz dziś swoje zaangażowanie podczas zajęć? Jaki jest twój stopień zadowolenia z dzisiejszych zajęć?

- Nauczyciel po każdym pytaniu informuje uczniów, że można otworzyć oczy. Prosi o przyjrzenie się odpowiedziom i komentarz.
- Uczniowie pokazują znaki kciukiem: góra, dół oraz bok i komentują dokonaną przez siebie ocenę.

Załącznik nr 1

Można posiłkować się materiałami: <https://www.unicef.pl/O-nas/Prawa-dziecka/Dla-dzieci>

Załącznik nr 2

Wiersz Marcina Brykczyńskiego pt.: „O prawach dziecka”

*Niech się wreszcie każdy dowie
i rozpowie w świecie całym,
że dziecko to także człowiek,
tyle, że jeszcze mały.
Dlatego ludzie uczeni,
którym za to należą się brawa,
chcąc wielu dzieci los odmienić
stworzyli dla was mądre prawa.
Więc je na co dzień i od święta
spróbujcie dobrze zapamiętać!*

*Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego,
a szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.*

Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka, i mam prawo wybierać, z kim będę się bawić.

Nikt nie może mnie poniżyć, krzywdzić, bić, wyzywać i każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.

Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami, nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.

Nikt nie może moich listów czytać bez pytania, mam prawo do tajemnic i własnego zdania.

Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa, a gdy różnię się od innych, to już moja sprawa.

*Tak się tu wiersze poukładały
w prawa dla dzieci na całym świecie,
byście w potrzebie z nich korzystały
najlepiej jak umiecie.*

Załącznik nr 3

Fragmety wiersza Marcina Brykczyńskiego „Prawa Dziecka”

Fragmety wiersza i odpowiadające mu prawo dziecka

*Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego,
a szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.*

Prawo do ochrony przed przemocą, prawo do życia bez przemocy

Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka, i mam prawo wybierać, z kim będę się bawić.

Prawo do edukacji, prawo do wyrażania własnych poglądów

Nikt nie może mnie poniżyć, krzywdzić, bić, wyzywać i każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.

Prawo do ochrony przed przemocą

Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami, nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.

Prawo do wychowania w rodzinie

Nikt nie może moich listów czytać bez pytania, mam prawo do tajemnic i własnego zdania.

Prawo do prywatności

Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa, a gdy różnię się od innych, to już moja sprawa.

Prawo do tożsamości

Fragmety wiersza do pracy w grupach

*Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego,
a szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.*

Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zacieka, i mam prawo wybierać, z kim będę się bawić.

Nikt nie może mnie poniżyć, krzywdzić, bić, wyzywać i każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.

*Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami,
nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.*

*Nikt nie może moich listów czytać bez pytania,
mam prawo do tajemnic i własnego zdania.*

*Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa,
a gdy różnię się od innych, to już moja sprawa.*

Prawa dziecka do pracy w grupach

PRAWO DO ŻYCIA BEZ PRZEMOCY

**PRAWO DO EDUKACJI, PRAWO DO WYRAŻANIA WŁASNYCH
POGLĄDÓW**

PRAWO DO OCHRONY PRZED PRZEMOCĄ

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

PRAWO DO TOŻSAMOŚCI

Załącznik nr 4

Instrukcja dla grupy – tort decyzyjny

Które prawa są dla Ciebie najważniejsze?

1. Spośród poznanych praw dziecka wybierzcie, waszym zdaniem, najważniejsze.
2. Następnie uporządkujcie prawa stosując hierarchię ważności tzn. przydzielcie każdemu z praw odpowiedni kawałek tortu. Na poszczególnych kawałkach „tortu” napiszcie nazwę prawa.
3. Wybierzcie przedstawiciela grupy, który zaprezentuje efekty pracy i uzasadni wybór grup.